

PROTOKOLL
vid tillståndsprövning
DAG FÖR BESLUT
2021-09-23
Stockholm

Aktbilaga 6
Mål nr Ö 5604-21

JUSTITIERÅD

Anders Eka, Sten Andersson, Stefan Johansson (referent), Cecilia Renfors
och Johan Danelius

JUSTITIESEKRETERARE (PROTOKOLLFÖRARE)

Karin Lambertz

PARTER

Klagande

MC

Ombud och offentlig försvarare: Advokat AR

Ombud och offentlig försvarare: Advokat MW

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Häktning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sveriges beslut 2021-09-15 i mål Ö 5216-21

Målet föredras.

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd med utgångspunkt i hovrättens bedömning att MC är på sannolika skäl misstänkt för de brott som har angetts i tingsrättens beslut.

Högsta domstolen avslår överklagandet.

MW ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av MC i Högsta domstolen med 6 234 kr. Av beloppet avser 4 987 kr arbete och 1 247 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MC har yrkat att han ska försättas på fri fot.

Riksåklagaren har motsatt sig ändring av hovrättens beslut.

SKÅL

Bakgrund

1. MC häktades den 17 september 2020 på sannolika skål misstänkt för bl.a. flera fall av våldtäkt mot barn, utnyttjande av barn för sexuell posering och barnpornografibrott. Åklagaren fick tillstånd att meddela restriktioner. Tingsrätten angav som särskilda häktningsgrunder att det finns risk för att MC fortsätter sin brottsliga verksamhet och för att han genom att undanröja bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning. Vidare angav tingsrätten att det för brottet våldtäkt mot barn inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år och att det inte är uppenbart att skål till häktning saknas. Tingsrätten bedömde också att skålen för häktning uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för MC eller för något annat motstående intresse.
2. Tingsrätten har därefter vid ett flertal tillfällen beslutat om fortsatt häktning och tillstånd för åklagaren att meddela restriktioner. MC har också häktats för ytterligare brottsmisstankar, bl.a. flera fall av grov våldtäkt mot barn.
3. Den 1 juli 2021 trådde nya bestämmelser om häktning i kraft. De innebär bl.a. att en misstänkt, innan åtal har väckts, inte får vara berövad friheten som häktad under en sammanhängande tid om mer än nio månader. Om det finns synnerliga skål får rätten på begåran av åklagaren besluta att tidsgränsen får överskridas.
4. Samma dag som de nya reglerna trådde i kraft begårde åklagaren att åtalsfristen skulle förlängas och således att gränsen på nio månader skulle få överskridas.

5. Tingsrätten beslutade att MC skulle vara kvar i häkte och gav åklagaren tillstånd att meddela restriktioner. Enligt tingsrätten fanns det synnerliga skäl att överskrida niomånadersgränsen. Domstolen bedömde dessutom att fortsatt häktning var proportionerlig.

6. Genom ett beslut den 10 september 2021 fann tingsrätten att MC ska vara kvar i häkte och att åklagaren fortfarande ska ha tillstånd att meddela restriktioner. Åtal ska enligt beslutet väckas senast den 11 oktober 2021. Hovrätten har avslagit MCs överklagande.

Prövningstillstånd och prejudikatfrågan

7. Det finns skäl att meddela prövningstillstånd i Högsta domstolen med utgångspunkt i hovrättens bedömning att MC är på sannolika skäl misstänkt för de brott som har angetts i tingsrättens beslut.

8. Den fråga som särskilt aktualiseras i målet är hur proportionalitetsbedömningen vid ett nytt beslut i häktningsfrågan ska göras när domstolen tidigare har kommit fram till att det har funnits synnerliga skäl att överskrida niomånadersgränsen i 24 kap. 4 a § rättegångsbalken.

Niomånadersgränsen

9. Av 24 kap. 4 a § rättegångsbalken följer att en misstänkt som har fyllt 18 år får vara berövad friheten i Sverige som häktad under en sammanhängande tid om högst nio månader fram till dess att åtal har väckts. Om det finns synnerliga skäl får rätten på begäran av åklagaren besluta att tiden får överskridas.

10. Niomånadersgränsen infördes efter kritik rörande långvariga häktningar och omfattande användning av restriktioner. Avsikten med införandet av en tidsgräns var bl.a. att motverka långvariga häktningar genom att skapa ett effektivt incitament till en bättre planering av brottsutredningar. En tidsgräns förväntades få en handlingsdirigerande effekt på så sätt att de allra längsta häktningstiderna undviks. (Se prop. 2019/20:129 s. 19.)

11. Lagstiftningen bygger på att det görs en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Något som särskilt talar för att gränsen kan överskridas är att straffvärdet är mycket högt i kombination med att det misstänkta brottet är särskilt svårutrett. Som exempel på svårutredd brottslighet anges i förarbetena att brottet har internationella kopplingar eller utgör en del av organiserad eller gängrelaterad brottslighet. Av betydelse är också om det som grund för frihetsberövandet har tillkommit ytterligare brottsmisstankar. I förarbetena anges vissa ytterligare omständigheter som kan beaktas. (Se a. prop. s. 54 f. och bet. 2020/21:JuU43 s. 23.)

12. Niomånadersregeln måste ses i ljuset av den allmänna principen om att förundersökningar som avser häktade ska bedrivas särskilt skyndsamt (jfr 24 kap. 18 § tredje stycket rättegångsbalken). Om det finns brister eller oklarheter i detta avseende kan det i sig utgöra skäl som talar emot att niomånadersgränsen får överskridas.

13. I förarbetena har förutsatts att prövningen enligt 24 kap. 4 a § rättegångsbalken ska ske endast vid ett tillfälle och då i samband med att niomånadersgränsen är på väg att passeras. Om rätten beslutar att häktningen får fortgå, trots att tiden om nio månader har löpt ut, finns det

alltså inte längre någon uttrycklig tidsgräns för häktningen. Det blir då i stället proportionalitetsprincipen som sätter den bortre gränsen för hur länge en häktning får pågå. (Jfr a. prop. s. 25 och 55.)

Proportionalitetsbedömningen

14. Det måste alltid tillses att ett frihetsberövande inte blir längre än vad som är nödvändigt. Ju längre ett frihetsberövande har varat, desto starkare skäl måste det finnas för en fortsatt häktning (se bl.a. ”Häktningstiden” NJA 2020 s. 885 p. 16 och 17).

15. Den restriktivitet som niomånadersgränsen ger uttryck för måste särskilt mot denna bakgrund få ett tydligt genomslag även efter det att gränsen har passerats. Vid rättens prövning av om en fortsatt häktning är proportionerlig är det alltså påkallat med samma slags restriktivitet som ska tillämpas vid prövningen av om det finns synnerliga skäl att överskrida niomånadersgränsen. För att inte syftet med tidsgränsen ska förfelas måste skälen för fortsatt häktning vara i vart fall lika starka som de skäl som tidigare motiverade att gränsen överskreds.

Bedömningen i detta fall

16. MC är på sannolika skäl misstänkt för den brottslighet som framgår av tingsrättens beslut. Det finns risk för att han på fri fot fortsätter sin brottsliga verksamhet och att han genom att undanröja bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning. För brotten våldtäkt mot barn och grov våldtäkt mot barn är inte föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år och det är inte uppenbart att skäl till häktning saknas.

17. Den brottslighet som MC är misstänkt för är omfattande och har varit tidskrävande att utreda. Brottsmisstankar har tillkommit vid ett flertal tillfällen under häktningstiden, senast i april 2021. Brottsligheten har ett mycket högt straffvärde.

18. När det gäller utredningens bedrivande har åklagaren redovisat tidsplaner och gett tillfredsställande förklaringar till varför förundersökningen ännu inte har kunnat avslutas. Hon har avstått från vidare utredningsåtgärder som innefattar internationell rättslig hjälp eftersom hon gjort bedömningen att sådana kan förväntas ta alltför lång tid. Den uppgift som har lämnats i målet om att åtal kommer att väckas senast den 11 oktober 2021 framstår som realistisk.

19. Skälen för fortsatt häktning är lika starka som de skäl som tidigare motiverade att niomånadersgränsen överskreds. Sammantaget är fortsatt häktning proportionerlig.

20. Överklagandet ska därmed avslås.

Karin Lambertz

Föredraget 2021-09-23

Lämnat för expediering 2021-09-23

Anders Eka